

Schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van GroenLinks over bestrijdingsmiddelen in natuurgebieden, ingediend op 22 juni 2020, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 18 augustus 2020 (2633243).

1. *Heeft het college kennis genomen van het in Drenthe uitgevoerde onderzoek naar de verspreiding van en het voorkomen van bestrijdingsmiddelen in natuurgebieden?*

Antwoord: We hebben kennisgenomen van het krantenartikel en het onderliggende rapport omtrent voorkomen van bestrijdingsmiddelen (gewasbeschermingsmiddelen en biociden) in natuurgebieden in Drenthe.

Voor de volledigheid: De term bestrijdingsmiddelen zoals die gehanteerd wordt omvat zowel gewasbeschermingsmiddelen als biociden. Biociden zijn middelen om schadelijke organismen te bestrijden, bijvoorbeeld in huishoudens, ziekenhuizen, stallen, publieke ruimtes en bedrijven. Middelen die voor gewassen worden toegepast, o.a. in de landbouw (of daarbuiten, maar met een vergelijkbare toepassing zoals bijvoorbeeld onkruidbestrijding), zijn geen biociden, maar gewasbeschermingsmiddelen. In de bodem van de natuurgebieden zijn zowel gewasbeschermingsmiddelen (zoals herbiciden, herbiciden en insecticiden) als biociden (zoals muggenwerende middel DEET) aangetroffen.

2. *Heeft in Flevoland ooit vergelijkbaar onderzoek plaatsgevonden? Zo ja, kunt u de resultaten van dit onderzoek of deze onderzoeken delen?*

Antwoord:

Metingen in biologisch materiaal en bodem

Voor zover bekend zijn in Flevoland nooit metingen gedaan naar voorkomen van bestrijdingsmiddelen in biologisch materiaal en bodem in natuurgebieden.

Wel zijn metingen gedaan in het grond- en oppervlaktewater:

Metingen in grond- en oppervlaktewater

In de meetpunten in het oppervlaktewater van het waterschap in de natuurgebieden worden bestrijdingsmiddelen aangetoond. Dit kan duiden op natte- of droge depositie als bron, maar ook toestroming vanuit andere gebieden is mogelijk. Ook is historisch gebruik een mogelijke bron.

Ook in enkele meetpunten van het provinciale grondwatermeetnet worden bestrijdingsmiddelen aangetoond. Het meetnet is echter niet specifiek ingericht om een relatie met landgebruik te leggen, het dient voor een algemene toestandsbeschrijving van het grondwater. Ook hier kan dit duiden op natte- of droge depositie als bron, maar ook toestroming vanuit elders is mogelijk. Door de diepe ligging van het provinciale meetnet is daarnaast het bemonsterde grondwater al enkele jaren oud. Hiermee is historisch gebruik ook een mogelijke oorzaak.

Onderzoek verspreiding en toxiciteit

Provincies, waterschappen en de drinkwatersector doen samen onderzoek via de Kennisimpuls Waterkwaliteit - gewasbeschermingsmiddelen (KIWK GBM) naar de bijdrage van verschillende emissieroutes en toxicologische effecten.

3. *Is bekend of de ecologische doelstellingen voor de Kader Richtlijn Water, de Natura 2000 gebieden, Natuurnetwerk Nederland gebieden, habitatrichtlijngebied en vogelrichtlijngebied door het gebruik en de verspreiding van bestrijdingsmiddelen geschaad worden?*

Antwoord:

Ecologische doelstellingen KRW

Het waterschap geeft in de recente KRW-factsheets aan dat er 8 gewasbeschermingsmiddelen op waterlichaam niveau de normen overschrijden op een aantal locaties in Flevoland. Met name insecticiden (specifieke groep binnen gewasbeschermingsmiddelen) kunnen een mogelijk effect hebben op de macrofauna (waterdiertjes). Bestrijdingsmiddelen zijn niet de enige factoren die het doelbereik voor de KRW bepalen; ook andere stoffen zoals medicijnresten en andere nieuwe stoffen naast inrichting, beheer en klimaatontwikkelingen bepalen het doelbereik. Op basis van de huidige inzichten wordt KRW ecologisch doelbereik haalbaar geacht in 2027.

Natuurgebieden

Het is niet bekend of de ecologische doelstellingen voor de Natura 2000 gebieden (in Flevoland zijn dit vogelrichtlijngebieden) en voor de rest van de Natuurnetwerk Nederland gebieden door het gebruik en de verspreiding van bestrijdingsmiddelen worden geschaad. De achtergang van de instandhoudingsdoelstellingen (ofwel de aangewezen soorten van de Natura 2000-gebieden) is meestal een resultaat van verschillende factoren die elkaar ook nog eens wederzijds beïnvloeden. Hierbij is aanwezigheid bestrijdingsmiddelen slechts één van de mogelijke factoren die de natuur kan schaden.

4. *Is de provincie Flevoland bereid om -mede in het kader van het actieplan biodiversiteit- onderzoek te doen naar de verspreiding van landbouwbestrijdingsmiddelen in de natuur en daarbuiten? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord: Het hoofddoel van het actieplan biodiversiteit is het versterken van de biodiversiteit in Flevoland. Hiervoor wordt het beschikbare budget voor in gezet. De nadruk hierin ligt in het creëren van condities die biodiversiteit bevorderen. Omdat de provincie met betrekking tot gewasbeschermingsmiddelen een zeer beperkt handelingsperspectief heeft, ligt het niet voor de hand om in het kader van het actieplan onderzoek te doen naar de verspreiding van landbouwbestrijdingsmiddelen in de natuur en daarbuiten. Ook omdat het een langdurig (en kostbaar) onderzoek betreft naar slechts één van de mogelijke factoren die de natuur kunnen schaden.

Uit het onderzoek in Drenthe blijkt dat er waarschijnlijk sprake is van grootschalige verspreiding via droge of natte depositie. Dit maakt een landelijke insteek logischer dan een lokaal onderzoek. Ook omdat het Rijk het bevoegd gezag is voor toelating voor gewasbeschermingsmiddelen (College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, Ctgb), is een landelijke insteek logischer dan extra actie van Flevoland.

5. *Wetenschappers, Natuurmonumenten, het Drentse Landschap en Meten = Weten doen een oproep aan minister Schouten om verder onderzoek te doen. Ziet GS hier ook de noodzaak van in?*

Antwoord: Gezien bovenstaande constatering is het benodigd dat bij nader onderzoek het Rijk ofwel de minister aan zet is. Bovendien worden de regels met betrekking tot de toelating en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden vastgesteld door het Ministerie van LNV en in Europees verband afgestemd. De portefeuillehouder is bereid het onderwerp onder de aandacht van de minister te brengen.

Bijlage: Algemene informatie bestrijdingsmiddelen:

Oppervlaktewater

Waterschap Zuiderzeeland heeft sinds 2000 een gewasbeschermingsmiddelen meetnet. Het meetnet bevat meetpunten in stedelijk gebied, landelijk gebied en ook in de Kitstocht in de Oostvaardersplassen (natuurgebied, in het verleden met agrarisch gebruik). In het verleden zijn ook in twee natuurgebieden (Groenewoudsetocht in het Horsterwold en de Strandgapertocht in de oostrand Flevoland) gemonitord.

Het waterschap publiceert haar data in de bestrijdingsmiddelenatlas. Hier worden de door de waterschappen gedane metingen getoond. Er is een geregionaliseerde versie, waarbij u direct inzoomt op het gebied van Zuiderzeeland:

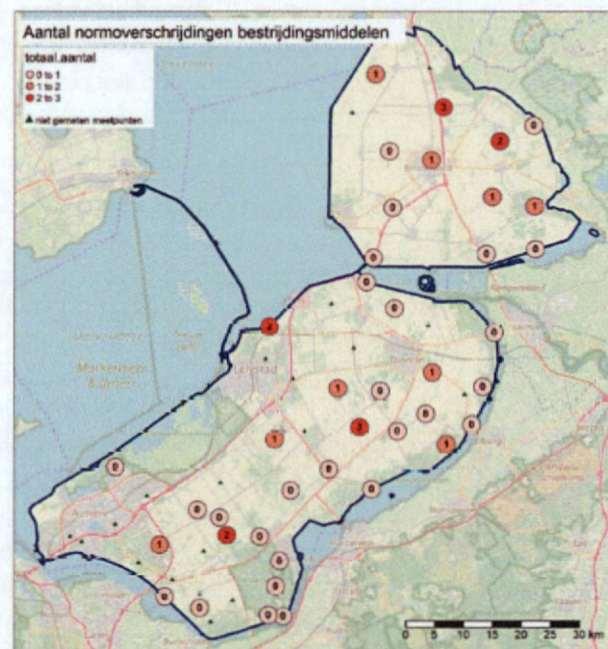
Aantal normoverschrijdende stoffen per meetpunt per periode per waterbeheerder

<http://www.bestrijdingsmiddelenatlas.nl/regio/waterschap-zuiderzeeland/aantal-normoverschrijdende-stoffen-per-meetpunt-per-periode.aspx>

Grondwater

De provincie beheert een grondwaterkwaliteitsmeetnet, waar eens in de 6 jaar (onder andere) ook bestrijdingsmiddelen worden gemeten. In 2018-2019 heeft de laatste meetronde plaatsgehad. De metingen worden gedaan op verschillende dieptes, in de zandige watervoerende lagen. De ondiepste metingen beginnen direct onder de kleiige deklaag, op 6-10 meter onder maaiveld. Het meetnet is niet specifiek ingericht op het monitoren van de effecten van het landgebruik, maar op het algemeen beeld van de grondwaterkwaliteit. Dijkgaand treft u een recente verspreidingskaart van bestrijdingsmiddelen in grondwater. Incidenteel wordt de KRW-drempelwaarde overschreden voor een bepaalde stof, maar niet zo frequent dat dit tot een negatief KRW oordeel ("slechte toestand") leidt.

Figuur 3-10: aantal stoffen per peilbuis die de drinkwaternorm overschrijden.